I. megoldás. Legyen a keresett ABC háromszög átfogója AB, az A-ból induló (belső) szögfelezőnek a BC befogóval való metszéspontja D. A beírt kör O középpontját az AD szakaszból az ACD derékszög felezője metszi ki, és a CO szakasz hossza $\varrho\sqrt{2}$, ahol ϱ a beírt kör előírt sugara. – Ezek szerint feladatunkat lényegében megoldjuk, ha találunk eljárást az ADC háromszög megszerkesztésére az $AD = f$ és e $\varrho\sqrt{2}$ hosszúságadatokból és a C-beli 90°-os szögből. Megjegyezzük, hogy $DAC\sphericalangle < 45^\circ$, ezért $DC < AC$.

Az AD szakasz fölötti k Thalész–kört a CO szakasz meghosszabbítása az AD-re merőleges átmérő E végpontjában metszi, így lesz $DCE\sphericalangle = ECA\sphericalangle =$
$= 45^\circ$. Ekkor AEO és CEA hasonló háromszögek (2–2 szögük páronként egyenlő), ennélfogva

$$AE : EO = CE : EA, \tag{1}$$

amiből

$$EO \cdot EC = (EC - OC)EC = EC^2 - CO \cdot EC = EA^2 \left(= \frac{DA^2}{2}\right). \tag{1a}$$

Ezzel tulajdonképpen másodfokú egyismeretlenes egyenletet kaptunk EC-re, hiszen EA a k révén ismertté váló szakasz.

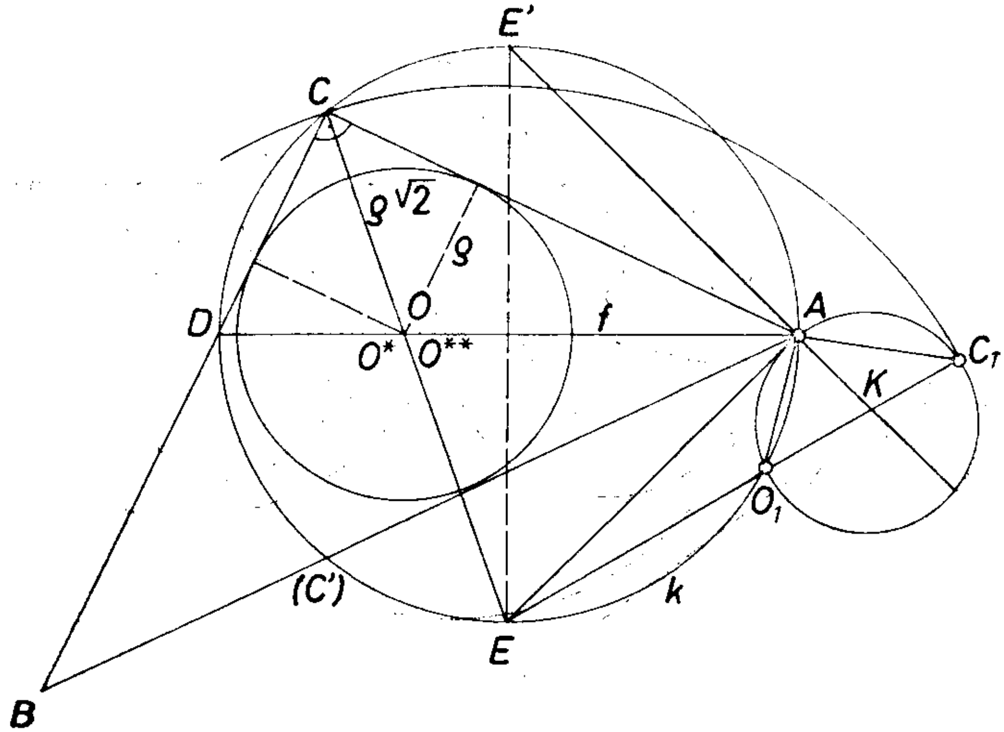

Szerkesszük meg az EA egyenest A-ban érintő, $CO = \varrho\sqrt{2}$ átmérőjü segédkört, jelöljük a középpontját K-val, továbbá az EK egyenesnek á segédkörrel való metszéspontjait O_1-gyel, C_1-gyel úgy, hogy $EC_1 > EO_1$. Ekkor az EAO_1 és EC_1A háromszögek hasonlók, hiszen E-ben közös szögük van és $EAO_1\sphericalangle = EC_1A\sphericalangle$, ezért

$$EA : EO_1 = EC_1 : EA,$$

$$EO_1 \cdot EC_1 = (EC_1 - CO) \cdot EC_1 = EC_1^2 - CO \cdot EC_1 = EA^2, \tag{2}$$

tehát EC_1 eleget tesz $(1a)$-nak. Hozzátesszük, hogy EC_1 az egyetlen pozitív (vagyis számunkra használható) megoldás, mert $(1a)$-t 0-ra redukálva az ismeretlent nem tartalmazó tag negatív: $-EA^2$, míg EC^2 együtthatója $+1$. [És persze már az (1) felállításakor is pozitívnak gondoltuk a szereplő szakaszokat.]

Ezek alapján a szerkesztés, mindjárt teljesítve a feladat követelését is: az E körüli EC_1 sugarú körrel kimetsszük k-ból C-t – úgy, hogy $CA > CD$ legyen –, vesszük C-nek AD-re való C tükörképét, ekkor a CD, AC egyenesek metszéspontja megadja a keresett háromszög hátra levő B csúcsát.

A kapott ABC háromszögben C-nél valóban derékszög van, benne AD felezi a CAB szöget, és beírt körének középpontja az AD és CE szögfelezők O^* metszéspontja. Azt kell még belátnunk, hogy a CO^* szakasz egyenlő az előírt $CO = C_1O_1$ szakasszal. Mérjük fel CE-re a $CO^{**} = CO$ szakaszt. Ekkor a C, O^{**}, E, A pontalakzatban $CE = C_1E$ miatt teljesül (2) és (1a), tehát az (1)-nek megfelelő $AE : EO^{**} = CE : CA$ is, ezért AEO^{**} és CEA hasonló háromszögek, $O^{**}AE\sphericalangle = ACE\sphericalangle = 45^\circ = DAE\sphericalangle$, így O^{**} a DA egyenesen van; másrészt O^{**} a CE-n van, tehát azonos O^*-gal. Ennélfogva $CO^* = CO = \varrho\sqrt{2}$, tehát O^*-nak a CB és CA, továbbá az AB oldalaktól való távolsága valóban ϱ.

A C pont akkor és csak akkor jön létre a kör DE' negyedívén mint belső pont, ha

$$ED < EC < EE' = DA,$$

amiből az első egyenlőtlenség nyilvánvalóan teljesül. A másodikhoz szükséges:

$$EK = EC - \frac{CO}{2} < DA - \frac{CO}{2},$$

amiből egyszerű számítással (minden pozitív)

$$\frac{f^2}{2} < f^2 - f \cdot CO, \quad CO = \varrho\sqrt{2} < \frac{f}{2}, \quad f > \sqrt{8}\,\varrho.$$

II. megoldás. Jelöljük (mint az I. megoldásban) az adott szakaszokat ϱ-val, f-fel, az f által felezett hegyesszöget α-val. A beírt kör középpontja a háromszög befogóival együtt egy ϱ oldalú négyzetet határoz meg, amelyhez két, egymással hasonló derékszögű háromszög csatlakozik. Ezek átfogóinak az összege f, egyik hegyesszögük $\alpha/2$, emiatt

$$\frac{1}{\sin\dfrac{\alpha}{2}} + \frac{1}{\cos\dfrac{\alpha}{2}} = \frac{f}{\varrho}.$$

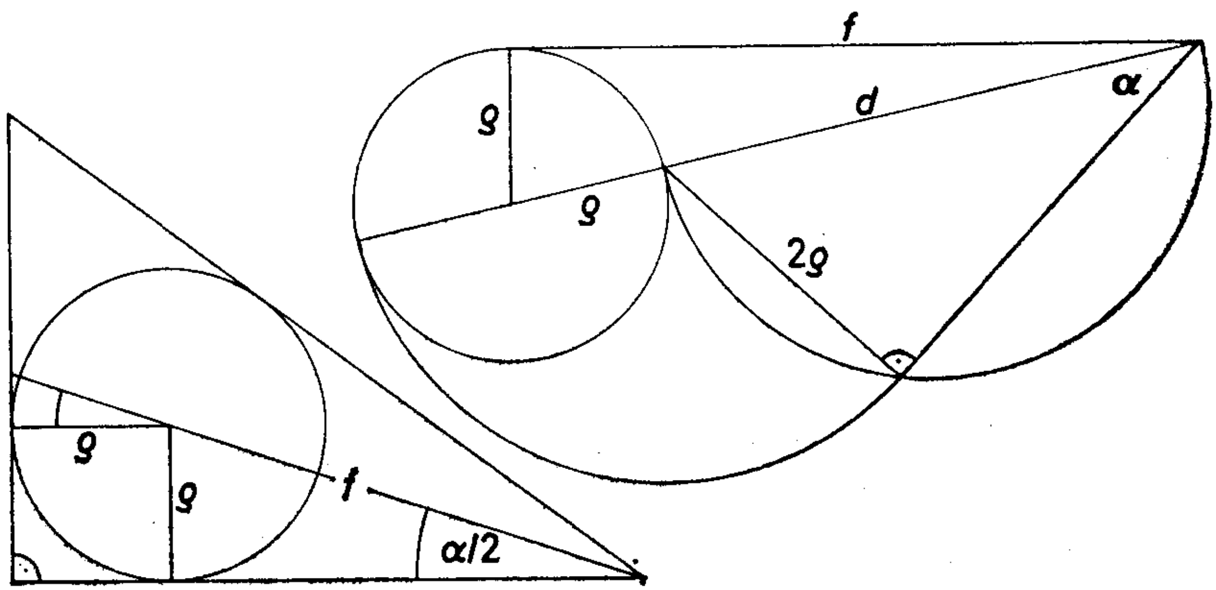

Jelöljük a jobb oldalon álló hányadost λ-val, és vegyük mindkét oldal négyzetét:

$$\frac{4(1+\sin\alpha)}{\sin^2\alpha} = \lambda^2,$$

amiből teljes négyzetté kiegészítve kapjuk, hogy

$$\left(\frac{2}{\sin\alpha} + 1\right)^2 = \lambda^2 + 1. \tag{1}$$

Mivel esetünkben $0 < \sin\alpha < 1$, a feladatnak csak akkor van megoldása, ha a jobb oldal értéke nagyobb 9-nél, vagyis $f > \varrho\sqrt{8}$. Ha ez teljesül, a kapott (1) összefüggés α értékét egyértelműen meghatározza. A szerkesztés kedvéért írjuk vissza λ értékét, kapjuk, hogy

$$(d+\varrho)^2 = f^2 + \varrho^2, \tag{2}$$

ahol d annak a derékszögű háromszögnek az átfogója, amelynek az α-val szemközti befogója 2ϱ. Tehát az f, ϱ befogójú derékszögű háromszög átfogójából elveszünk egy ϱ-nyi darabot, majd a maradék fölé Thalész–kört rajzolunk, és ezt a szakasz egyik végpontja körüli, 2ϱ sugarú körrel elmetszve megkapjuk az α szöget. Ebből és ϱ-ból a keresett háromszög már könnyen megrajzolható. Mivel a kapott (2) összefüggés ebben is érvényes, benne az α szög felezője egyenlő az adott f szakasszal, hiszen (2) ennek az értékét is egyértelműen meghatározza.